

Dve parabole o kraju sveta (Mk. 13, 28–37)

Autor: dr Predrag Dragutinović

Neizvesnost časa kraja sveta i suda ima za posledicu zauzimanje stava: učenici Hristovi treba ne samo da raspoznaju znake (parabola o smokvi), već i da budu u neprestanoj pripravnosti (parabola o pripravnim slugama). Za njih nema spavanja: njihov život se odvija u napetom čekanju kraja koji neumitno dolazi.

Dve parabole o kraju sveta – parabola o smokvi i slugama koje stražare čekajući gospodara – nalaze se na kraju 13. glave Evandjelja po Marku koja se drugačije naziva „sinoptička apokalipsa“. Taj naziv je opravdan, pošto je 13. glava Evandjelja po Marku Hristov eshatološki govor u kome on iznosi tok poslednjih događaja pre konačnog kraja sveta i drugog dolaska Gospodnjeg.

STRUKTURA TEKSTA

Mk. 12, 28–37 sastoji se iz Hristovih reči koje se odnose na poslednja zbivanja i na stav koji čovek, prosvetljen njegovim rečima, treba da zauzme prema onome što sledi. Hristos svoje reči o skorom dolasku poslednjeg dana ilustruje putem dve parabole. Najpre podstiče učenike da od smokve nauče pouku (st. 28–29) imajući u vidu da je dan Gospodnji blizu, ali da se tačno vreme njegovog dolaska ne zna (30–33). Činjenica da je dan blizu, a vreme njegovog dolaska neizvesno, podstiče učenike na budnost. Zatim sledi druga parabola: parabola o odsutnom gospodaru koga sluge čekaju u pripravnosti (34–36). Potom se pojačava upozorenje o potrebi budnosti: bdite (□γρῶπτε□τε, st. 33) i stražite (γρηγορε□τε, st. 37).

LITERARNI KONTEKST

Mk. 12, 28–37 predstavlja svršetak dramatičnog Hristovog govora. U Mk. 13, 4, posle Isusove najave razorenja hrama, četvorica učenika ga pitaju: „Kaži nam kada će to biti? I kakav je znak kada će se sve to svršiti?“ (up. Dap. 1, 6). Potom sledi Hristov govor o događajima koji će uslediti neposredno pre kraja sveta. U judejskoj apokaliptici je „kraj“ nešto što se željno očekuje, pošto će kraj sveta značiti kraj stradanja, bola i smrti. Međutim, neposredno pred sam kraj stradanja će se umnožiti (5–25). Stradanja će se dakle umnožiti, da jednom zauvek utihnu kada se na nebu pojavi Sin Čovečiji „gde ide na oblacima sa silom i slavom velikom“ (st. 26). Tada dolazi sud: „I tada će poslati anđele svoje i sabraće izabrane svoje od četiri vetra, od kraja zemlje do kraja neba“ (st. 27). Posle opisivanja tragičnih događaja koji će se zbiti pre kraja sveta i konačnog suda nad svetom, Isus se u Mk. 12, 28 vraća na pitanje koje su mu učenici postavili u 13, 4. Oni su ga naime pitali za vreme i znake. Pošto im je izložio šta će se sve zbiti, na njima ostaje da čitaju i prepoznaju znake vremena. Međutim, neizvesnost časa kraja sveta i suda ima za posledicu zauzimanje stava: učenici treba ne samo da raspoznaju znake (parabola o smokvi), već i da budu u neprestanoj pripravnosti (parabola o pripravnim slugama). Za učenike nema spavanja (st. 36), njihov život se odvija u napetom čekanju kraja koji neumitno dolazi. Obe parabole su podsticaj učenicima da spremno dočekaju dan suda.

PARABOLA O SMOKVI (MK. 13, 28–33)

„A od smokve naučite pouku: kada se već njene grane podmlade i olistaju, znate da je blizu leto. Tako i vi kada vidite ovo da se zbiva, znajte da je blizu kod vrata“ (st. 28–29). Kada se vide strašni događaji, znak je da se vreme približilo. Približavanje kraja dovodi se u vezu sa jednim radosnim događajem, i za prirodu i za čoveka: prolećem. Blizina Božija je slična blizini proleća. Slično povezivanje nalazimo i u Pesmi nad pismama (Pnp. 2, 11–13): „Jer gle zima prođe, minuše kiše, odoše. Cveće se vidi po zemlji, dođe vreme pevanju, i glas grličin čuje se u našoj zemlji. Smokva je pustila pupoljke svoje, i vinova loza procvala miriše.“ Proleće u paraboli nije kraj, već predokus kraja, osećaj blizine Božije. Kraj se dovodi u vezu sa letom koga proleće najavljuje. U avgustu se ubiraju smokve što je i vreme radosti, praznovanja i okupljanja ljudi: „Ne bojte se zveri poljske, jer će se zeleneti pašnjaci u pustinji i drveće će donositi rod svoj, smokva će i vinova loza davati silu svoju“ (Joil 2, 22). Prvu parabolu sa drugom povezuje metafora vrata: „Znajte da je blizu kod vrata“.

PARABOLA O PRIPRAVNIM SLUGAMA (MK. 13, 34–37)

Dok razlistana smokva u proleće ukazuje da je kraj blizu, parabola o pripravnim slugama govori o tome kako da se ponašaju oni koji su shvatili da se vreme približilo. Gospodar odlazi iz kuće ostavljajući robove na svojim zadacima. Međutim, njegov odlazak ne znači da oni mogu da se opuste, pošto će se on iznenada vratiti. Oni znaju da će se vratiti, ali ne znaju kada. Možda za nekoliko časova, možda tek noću (st. 35). Sve što znaju je da će to biti ubrzo. Iz antičkih izvora nam je poznato da je jedno domaćinstvo, slično ovom u paraboli, zapošljavalo veliki broj robova sa raznim zadacima. Poseban zadatak je imao sluga vratar. On je čuvao dom i najavljivao posetioce. Lep primer te službe imamo u Evanđelju po Jovanu 10, 1–3: „Zaista, zaista vam kažem: ko ne ulazi na vrata u tor ovčiji nego prelazi na drugom mestu, on je lopov i razbojnik. A koji ulazi na vrata pastir je ovčama. Njemu vratar otvara i ovce glas njegov slušaju...“ Dalji primer je u Jn. 18, 6 gde vratarka pušta Petra samo zato što poznaje drugog učenika koji je sa njim (up. takođe Dap. 12, 14). Sluge vratari su dakle imali veoma važnu ulogu u domaćinstvu. U paraboli gospodar upravo ovome slugi ostavlja najvažniji i najodgovorniji zadatak. Ova parabola se često razumevala alegorijski: Gospodar je Bog, dom je Crkva, robovi su hrišćani koji imaju različite darove i odgovornosti. Vratar je sveštenička služba. U svakom slučaju, usmerenje parabole je eshatološko. Ona upozorava na potrebu neprestane budnosti i pripravnosti za dan Gospodnji.

ZAKLJUČAK

Hrišćani od prvih vremena žive u ubeđenju da se Carstvo Božije približilo (Mk. 1, 15). Sud Sina Čovečijeg je uvek blizu. Dolazak Carstva Božijeg očekuje se sa strepnjom i nadom. Dve parabole o kojima je bilo reči slikovito tematizuju kraj sveta i drugi dolazak Gospodnji, uzimajući za povod dva pitanja koja hrišćani od tadašnjih dana do danas ponavljaju: koji su znaci da se približilo? Kada će biti? Znaci su prepoznatljivi, a vreme neizvesno. Hrišćanski život je život u budnosti i pripravnosti: „Da ne dođe iznenada i nađe vas da spavate“ (Mk. 13, 36).